

V.O.B.o.W.

nr. 102
mei-juni-juli 2019

België-Belgique
P.B.
8800 Roeselare 1
BC 6675
P 409155

WEST-VLAAMSE ARCHEOKRANT

West-Vlaamse Archeokrant: Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 27,
afgiftekantoor Roeselare, Uitgever: V.O.B.o.W. vzw & WAR

Ondernemingsnummer: 414135857

Maatschappelijke zetel: Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare
Verantwoordelijke uitgever en verzending: Jozef Goderis
Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare (Rumbeke), 051/22.27.20

WEST-VLAAMSE ARCHEOKRANT

nr. 102
mei-juni-juli 2019

COLOFON

Redactie: Jozef Goderis, Hendrik Hameeuw
Adres: Bergeikenstraat 48, 8800, Roeselare - Rumbeke, 051/22.27.20

Werkten mee aan dit nummer: Johan Buyse, Roland Frits Coghe, Jozef Goderis, Hendrik Hameeuw, Willem Hantson, Jos Vanackere

Vormgeving: Hendrik Hameeuw, Jozef Goderis.
Foto's en illustraties: Jozef Goderis, Hendrik Hameeuw, Maria Pype, Gill Thomas, Jos Vanckere

V.O.B.o.W.-lidmaatschap 2019: wordt betaald op rekening BE 22 4669 1679 9147 (BIC KREDBEBB) van V.O.B.o.W.-vzw. Vaste leden betalen € 26. Gewone leden € 21. De vier Archeokranten per jaar zijn ook voor niet-leden beschikbaar voor €12. Zij verschijnen in februari, mei, augustus en november.

Inleveringsdatum bijdrage eerstvolgende nummer: vóór 15 augustus 2019.

Verzendingsdienst West-Vlaamse Archeokrant:
Jozef Goderis, Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare. 051/22.27.20 jozef.goderis@skynet.be

Copyright 2019, West-Vlaamse Archeokrant - Jozef Goderis en Jos Vanackere

Overname is toegelaten mits verwijzing naar onze uitgaven. Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage. Voor gehele of gedeeltelijke overname is voorafgaande toestemming van de auteur vereist.

V.O.B.o.W. vzw is aangesloten bij Herita: krachtenbundeling Erfgoed Vlaanderen, Het Forum voor Erfgoedverenigingen en Open Monumentendag Vlaanderen

www.vobow.be

INHOUD

Voorwoord	60
Archeologisch ensemble Waarmaarde-Collector in RAMS <i>H. Hameeuw</i>	61
Gallo-Romeinse hark gevonden op Roeselare-Haven in WPIV <i>J. Goderis, T. Clerbaut, K. Deforce</i>	72
Excursie, archeologie onder een basiliek en Stonehenge in Tongeren <i>H. Hameeuw</i>	77
Evaluatie-verslag Erfgoeddag 2019 (28 april), V.O.B.o.W. te Roeselare	80
Evaluatie-verslag Erfgoeddag 2019 (28 april), V.O.B.o.W. te Avelgem	81
Archeo in de Pers	83
Archeo te Kijk	94
Tijdschriften	99
Wie gaat mee naar Troyes op 14 & 15 september 2019?	104
Activiteitenkalender V.O.B.o.W. 2019	105

EXCURSIE, ARCHEOLOGIE ONDER EEN BASILIEK EN STONEHENGE IN TONGEREN

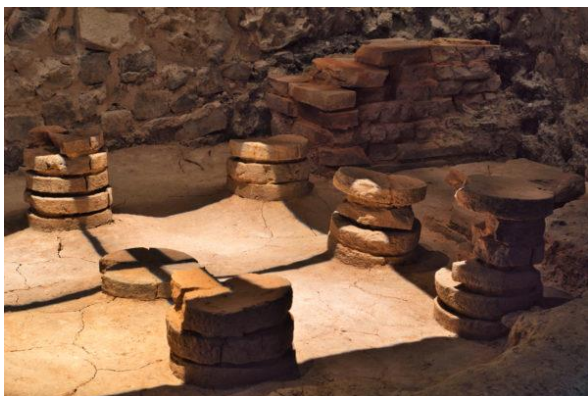
Hendrik Hameeuw

Zondag 31 maart 2019, het is verzamelen blazen voor de ingang van het nieuwe / vernieuwde Teseum, zij-ingang van de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek van Tongeren. We zijn met 11 deelnemers aan deze excursie; deels met de trein, deels met de auto, deels reeds van de dag ervoor aanwezig in Tongeren. Op het programma staat een geleid bezoek aan het archeologische deel van het Teseum, een audio-gids bezoek aan de tijdelijke tentoonstelling: Stonehenge - Voorbij het mysterie in het Gallo-Romeins Museum en vervolgens nog een bezichtiging van de nieuwe openlucht reconstructie van Romeinse Tempel site.

Teseum

De archeologische site van het Teseum is ronduit impressionant en verassend. Voor het grootste deel bevindt het zich onder de mastodonte, uit 1240 stammende, Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. Je waant je plots in een andere wereld, die van de Romeinen en van de eerste eeuwen christelijke inwoners van Tongeren.

Resten van Romeins hypocaustum, bron teseum.be

We worden rondgeleid door de uiterst vriendelijke stadsgids Dany Verdyck. Ze kent de geschiedenis van haar stad perfect en onder die basiliek manifesteert die geschiedenis zich als geen ander. Alles samen groeven de afgelopen decennia archeologen de restanten van

zeven kerken onder de huidige basiliek op. Van sommige fases betreft dit nog enkele gedeeltelijke muren, voor andere periodes sta je versteld hoeveel grote - zelfs tot op vandaag - structurele elementen de tand des tijds doorstaan hebben. Daar tussenin vond men ook heel wat Romeinse sporen; van de gebouwen die op deze plaats stonden voor de bouw van de kerken. Doorheen een uiterst verzorgd parcours wandelen we 3-4 meter onder de grond. Naast traditionele infoborden - zoals dat tegenwoordig verwacht wordt - werden er ook enkele interactieve installaties opgesteld.

Eén van de gangen onder de Basiliek met onder meer een middeleeuwse sarcofaag, bron fm-magazine.be

Interactieve kaart met de bouwkundige evolutie van de Tongerse binnenstad, bron bailleul.be

De ervaring wordt door alle deelnemers als bijzonder goed ontvangen. Toch, we zijn een ervaren groep die reeds op heel wat plaatsen musea en tentoonstellingen bezochten en dus weten we meteen onze vinger te leggen op wat er toch schort. Wie gingen bezoekt onder de grond, wie daar voor het eerst rondwaalt, die is voorzichtig en wil vooral voorzichtig kunnen zijn. Als het dan te donker is, als je niet altijd ziet waar je je voeten kan zetten, dan geeft dat geen veilig gevoel. Los daarvan, de passages waren wel degelijk veilig en breed.

Een bezoek aan de archeologische site Teseum kan dus zeker aangeraden worden!

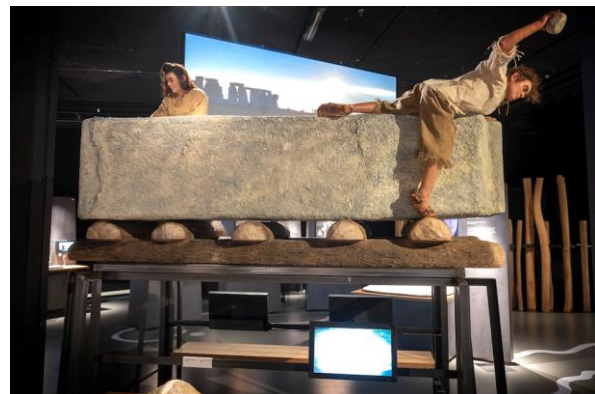
Stonehenge

Na een 'vrije lunch' trekken we naar het episch centrum van de Vlaamse museale archeologische beleving: het *Gallo-Romeins Museum* van Tongeren. Ditmaal niet voor de vaste collectie, maar voor de prestige-tentoonstelling: *Stonehenge - Voorbij het mysterie*.

Met een audio-gids aan het oor en uiteraard nu en dan door elkaar over welbepaalde zaken aan te spreken, trokken we door deze thematentoonstelling om vast te stellen dat alle registers wederom opengetrokken werden om deze beleving alle kracht mee

te geven. De site waar hier op gefocust wordt, spreekt bij ons allen tot de verbeelding. Hoe hebben ze dat toch gedaan? En waarom eigenlijk?

Chronologisch en met alle nodige achtergrond, multi-media en fysieke modellen oplossingen krijgen de bezoekers een duidelijk en allesomvattend inzicht in de meeste up-to-date inzichten rond het onderzoek van Stonehenge. Als kritische bezoeker, na een tijdje, werd het wel duidelijk dat deze tentoonstelling, hoe geïllustreerd ze ook is, eigenlijk vooral het resultaat is van één geniaal brein. Namelijk dat van Prof. Mike Parker Pearson, de curator van deze tentoonstelling. Hij duikt op in het gros van de vele filmpjes die er getoond worden en dus is het vooral zijn visie die doorheen deze tentoonstelling doorgeduwd wordt.

Eén van de modellen op ware grootte van hoe de Stonehenge monolieten versleurd en bewerkt werden, bron doorbraak.be

Deze inzichten werden met topstukken (we moeten eerlijk blijven, de originele monolieten zijn in Stonehenge gebleven) zeer rijkelijk en levendig onderbouwd, bijzonder de moeite waard. En dus, kan besloten worden dat het bezoek zonder meer een meerwaarde was voor deze excursie. Een top-tentoonstelling, voor een toplocatie.

Wat er niet was

De tentoonstelling Stonehenge speelde in op de verbazing voor het ongelooflijke

werk die de oud Engelse stammen hebben verwezenlijkt. Ook werd een inzicht gegeven in de redenen achter al deze bouw en verbouwpraktijken: de vooroudercultus.

Wie de vele teksten doornam en de audioteksten hoorde, zou daarbij de indruk beginnen hebben dat dit alles nieuwe inzichten zijn, allemaal verkregen dankzij het nieuw onderzoek van Prof. Pearson. Veel van die inzichten zijn reeds veel eerder geformuleerd.

Maar wat echt mankeerde in deze tentoonstelling was 'the bigger picture'. Als curator slaagde Prof. Pearson er op een bijzonder pijnlijke manier niet in om verder te denken dan zijn eigen eiland in de Noordzee, en dat kan enkel gezien worden als een gemiste kans. Vooroudercultus en de oprichting van monumenten waar intra-regionaal aan samengewerkt wordt en waar rond verzameld wordt, zijn namelijk geen uniek oud-Engels fenomeen. Ook elders in Europa en Voor-Azië zijn er reeds bijzonder oude, en zeer duidelijke voorbeelden van gelijkaardige tradities. Na het bezoek aan de Stonehenge-tentoonstelling stonden de deelnemers aan deze V.O.B.o.W.-excursie daar dan ook even stevig bij stil.

Gallo-Romeinse tempel

Na de Stonehenge-tentoonstelling trekken de meesten nog naar de openluchtvisualisatie van de Gallo-Romeinse tempel. Vandaag ligt deze net buiten de Middeleeuwse stadsring, maar tijdens de Romeinse aanwezigheid lag het aan de

rand van de stad, op een verhoogd platform binnen de toenmalige stadsmuur (de muur werd er eigenlijk later rondgebouwd). De gedeeltelijke reconstructie werd in het wit opgetrokken en contrasteert zo best wel gelaagd met zijn moderne omgeving. Zo goed als het kon, ligt de visualisatie bovenop de oude resten van dit ooit grootse tempelcomplex.

De 1:1 schaal reconstructie van de Romeinse tempel te Tongeren, bron visitlimburg.be & mapio.net

Op de trappen rusten we nog wat uit en blikken terug op een geslaagde dag. Er worden zelfs meteen toekomstplannen gesmeed. Op naar een volgende excursie!